

ECONOMIA ■

Els consumidors tindran menys predisposició a comprar aquest Nadal

SALUT ■

La presbícia: ni evitable, ni medicable

EL

MAGAZÍN

Núm. 248

Divendres, 28 d'octubre de 2022

JORDI SAN JOSÉ

“El que passa a la societat,
passa a l'escola”

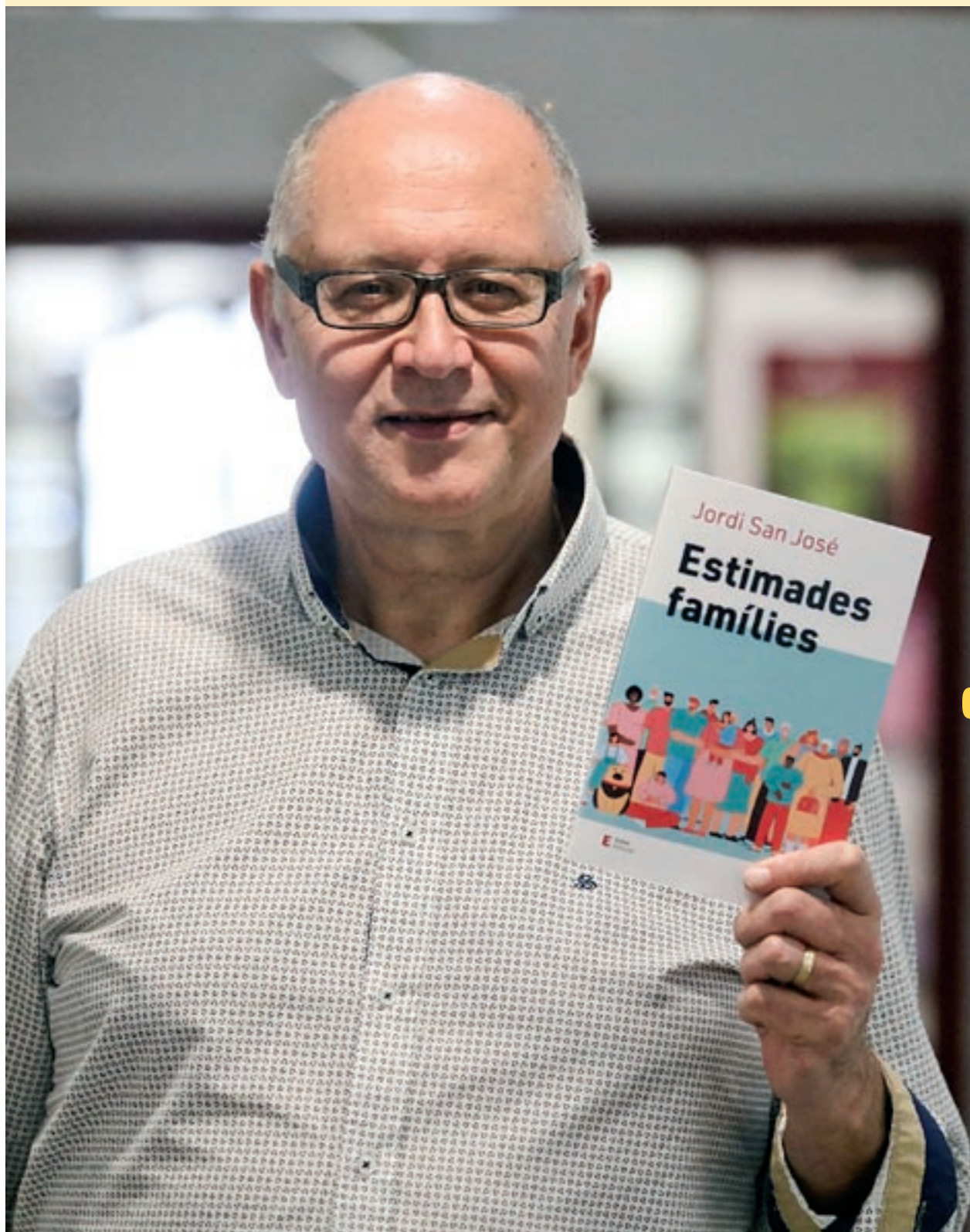

ALBERT LLIBROS

ENTREVISTA

JORDI
SAN JOSÉ

“El que no pot ser és que hi hagi alumnes que se sentin abandonats a la seva sort”

“Què fa un exalcalde parlant de famílies en un llibre d'Eumo Editorial?”. Això es pregunta Jordi San José (Sant Feliu de Llobregat, 1957) al pròleg del llibre ‘Estimades famílies’. I la resposta és que, efectivament, va ser alcalde de la seva ciutat entre 2011 i 2019, però també ha estat mestre de Primària i professor de Secundària. Tot plegat li dona coneixement per parlar de les famílies, de les diverses formes de famílies de la societat actual, i dels seus problemes.

**Text: Jordi Vilarrodà
Fotografia: Albert Llimós**

Vuit anys d'alcalde i abans, de regidor. Però a les aules, abans que a la política. Què pesa més?

M'han apassionat les dues coses per igual. Tinc la sort d'haver pogut treballar gaudint al cent per cent en totes dues etapes. No em faci triar!

Al seu llibre hi ha un professor com a fil conductor de tots els casos que explica. En Miquel, que és de ciències i més o menys de la seva edat. En Miquel és en Jordi San José?

Bastant... Ell es jubila com a mestre, i jo m'he jubilat com a alcalde. Tots els personatges són *algú*. Al llibre, cada capítol és una família, i són les que jo m'he trobat quan era tutor a les aules o que m'he trobat quan rebia persones de Sant Feliu a l'Ajuntament. Tenia per norma rebre tothom, i aquí hi surten casos de famílies en situacions complicades que he conegut personalment.

Estimades famílies, en plural, en el títol. Ho diu perquè les famílies són així, cada vegada més plurals?

Exacte. Es parla de la crisi de la família, i jo no crec que existeixi. Com a alcalde, he fet centenars de casaments. El que està en crisi és aquell model

de família basat en la imposició, en l'obligatorietat, en la submissió de la dona a l'home... Hi ha un model tradicional de família que es manté, però com a opció, no com a norma. I han aparegut altres opcions: hi ha homes que s'estimen amb homes i dones amb dones, hi ha homes i dones que volen tenir fills sols, i entre tots els que coneixen altres persones i volen tenir segones oportunitats... i més encara. Però tots es basen en el que jo intento posar en valor en el llibre: la incondicionalitat de l'amor als fills, la voluntat de donar-los el màxim de confiança i oportunitats. Amb independència del gènere dels progenitors i d'altres condicionants, hi ha la voluntat explícita d'estimar els fills. La família és l'espai en què els infants creixen amb seguretat i amor. I el llibre vol posar en valor la família... i totes les famílies.

El sistema educatiu ha hagut d'aprendre a conviure amb aquesta diversitat? Ho fa bé?

Aquesta diversitat de situacions familiars te la trobes amb el tarannà dels nois i noies, amb la seva forma d'estar a l'aula. Per interpretar bé per què aquell alumne te'l trobes més trist, més actiu o més distant has d'entendre realitats familiars que són cada vegada més complexes. El que passa a la societat, acaba passant a l'escola, t'ho acabes trobant a l'aula, i has d'aplicar els mecanismes per poder-la acollir amb tot el respecte del món.

Estem parlant de moltes diversitats: origen geogràfic, capacitats cognitives, gèneres, estructures familiars... o possibilitats econòmiques.

De fet, ja hi eren però s'han ampliat. Les cognitives, per exemple: abans es derivaven totes als centres d'educació especial o, si era un repetidor de curs, es trucava als pares i se'ls deia que estarien millor en una altra escola. Els apartaves, per dir-ho d'alguna manera, segons el nivell acadèmic... o econòmic, que moltes vegades van lligats. Avui dia l'escola té vocació de ser inclusiva, d'atendre tot l'alumnat. Tenint present que hi ha famílies que, a casa, no els poden donar prou suport, i això també ho hem d'incorporar a la gestió de l'aula.

Parlem d'alguns casos del llibre. Al primer capítol, una nena que va amb xanquetes a l'escola, a la tardor i plovent. Es detecta que al darrere hi ha precarietat econòmica. L'aula és l'últim lloc on s'haurien de notar aquestes diferències?

Una de les feines del sistema educatiu, en el seu conjunt, és garantir la cohesió social. L'escola pública pretén la universalització de les oportunitats. Una altra cosa és com es materialitza a l'inici de curs, quan hi ha les despeses del material escolar, els menjadors, les colònies... En principi, el sistema educatiu hauria de garantir la igualtat d'oportunitats i ser un factor de disminució de les desigualtats socials.

Perfecte sobre el paper i com a intenció genèrica, però com ho fem?

En el llibre apunto solucions, en aquest cas de la pràctica com a alcalde. El cas de la nena que veuen que va amb xanquetes quan ja fa fred, se'n parla en una comissió social de centre. No tots els instituts i tots els municipis la tenen, és clar. Però en el nostre cas, cada centre sí que la tenia. I ha de permetre identificar els casos de nens als quals, sense que ningú els hagi de treure els colors a l'aula (perquè no ha pagat el material, perquè no porta llibres, perquè no pot anar a les excursions...), s'identifiquin les situacions de risc de quedar despenjats i les corregeixi. Vol dir que, primer de tot, ens hem de dotar de mecanismes d'escolta per encendre el llum d'alarma.

Sense que sembli que a la nena de les xanquetes li fas caritat...

... ni tractes de favor, ni paternalisme, ella té tot el dret a tenir tots els llibres i ordinadors que convinguin i a anar de colònies com la resta de la classe. El sistema educatiu ho ha de fer possible. Però que quedi clar, són dificultats que no pot resoldre sola l'escola. Si hi ha una família en situació de pobresa crònica, l'escola pot avisar els serveis socials de l'Ajuntament perquè els fills vagin més segurs i

“Ha d’haver-hi polítiques d’acompanyament a l’escolaritat. Els centres educatius s’han de sentir acompanyats, però sense sentir-se intervinguts”

menys neguitosos a les aules.

El cas aquest, que parla d’una família on hi entra un sou però no arriba per a totes les despeses, el tenim i tindrem sobre la taula molt sovint...

Estic veient una família de Sant Feliu que ha passat per una situació semblant. Es va actuar i no s’han hagut de preocupar d’aquest aspecte.

Un altre cas real del llibre: el sistema diu que els bessons no poden anar junts a l’aula. Uns pares ho posen en dubte i ho argumenten. El sistema ha de ser flexible.

També és un cas concret. Inicialment, rígida. Els pares no estan qüestionant el sistema, estan qüestionant la imposició del sistema. Pot ser perfectament recomanable en alguns casos, però en altres no. Amb la trajectòria que tenim i amb l’expedient dels nostres fills, volem tenir l’opció, ens diuen ells. I jo crec que en el llibre es respira aquest dret de tenir les opcions que considerem millors. També reconeixem que hi ha parelles que volen tenir fills, altres que no, i algunes que no en tenen de biològics però volen acollir-ne... Les coses no s’han de fer *perquè sempre s’ha fet així*.

Però que el professor s’hagi de reunir no amb dos pares sinó amb tres –pare i mare que s’han separat, i la nova parella de la mare– reconeixerà que no és tan habitual. I això també surt en un episodi.

És l’excepció. He vigilat molt la versemblança de cada episodi, i aquí vaig pensar que m’havia passat. Hi ha moltes parelles que han refet la seva vida, però que mantenen distància amb les noves... però he conegut algun cas que no. En aquest cas, tant el pare biològic com la segona parella de la mare eren molt conscients que compartien el mateix objectiu: el benestar del seu fill. Per desgràcia, és més habitual veure pares o mares que competeixen per l’amor

dels fills quan s’han separat. Veure’ls tots dos en una reunió a l’escola és força excepcional.

Dos germans, amb diferents capacitats, un amb síndrome de Down. Aquest ha d’anar a un centre especialitzat? Discussió de família.

Volia parlar de famílies que es troben en una situació límit. Que el pare i la mare no accepten la realitat d’una mateixa manera. Ens hi trobem. El pare diu que el fill està malalt, la mare diu que la síndrome de Down no és una malaltia, i l’altre fill que va a l’institut en pateix conseqüències... però és el que li farà veure les coses al pare, que a l’últim moment reacciona. També he posat un cas de família que viu la violència masclista. En el primer, es poden sobreposar, en el segon no.

Anem a la diversitat d’origens. Festa de Sant Jordi... i coincideix amb el Ramadà. La discussió al centre escolar és si ha d’haver-hi o no entrepans, en solidaritat amb els alumnes de famílies musulmanes.

Als centres hi ha alumnes de procedències molt diverses. Aquí he situat el tema en el marc de la comissió cultural que prepara el Sant Jordi. I prenen l’acord de traslladar la festa per no interferir en el Ramadà. Segurament l’any 2023 o 2024 passarà, que s’escaurà el Ramadà per Sant Jordi. S’han de poder abordar i resoldre, aquests temes. I aquí es fa amb la participació de les famílies i del centre, en un marc concret. Li vull donar el màxim de normalitat: ho plantegem i ho resolem, no ho amaguem i ho deixem córrer. S’hauria pogut resoldre d’una altra manera? Potser sí.

La seva família és una família d’acollida. I també són presents en aquestes pàgines...

Sí, els he volgut donar visibilitat i normalitat, tant a les famílies adoptives com a les d’acollida. Hi ha molts infants que necessiten una llar, i que és millor que la tinguin que no pas que vagin a un CRAE (Centre de Recursos i Atenció Educativa). Com que en soc, conec bé els mecanismes del sistema i els he explicat.

En tot cas, ve a dir-nos que ha d’haver-hi uns canals i uns mecanismes preparats per abordar els conflictes?

Per què en alguns països hi ha menys abandonament que aquí, o un millor nivell d’assoliment escolar? He seguit molt el cas francès, i les polítiques d’acompanyament a l’escolaritat. Els centres s’han de sentir acompanyats sense sentir-se intervinguts ni qüestionar el seu projecte educatiu, només faltaria! I aquí hi tenen un paper les famílies i també les administracions més properes, els ajuntaments. El que no pot ser és que hi hagi alumnes que quedin abandonats a la seva sort. Acompanyar sense interferir, ajudar sense destorbar. Aquest és un altre missatge del llibre.

Al seu llibre hi surten unes associacions de familiars i uns consells escolars una mica ideals, permeti’m que li digui. Que també n’hi ha d’aquells que us volen dir als docents com heu de fer la vostra feina...

Sí, també hi són, també hi són. Una de les objeccions que tindrà al llibre és que ho presento tot en positiu. Però la major part de la gent del nostre entorn funciona d’una manera responsable, positiva i respectuosa. Parlo dels arbres que creixen, no dels que cauen [el llibre l’encapçala el proverbi xinès “fa més soroll un arbre que cau que cent que creixen”]. Tot el que explico es pot fer. Una comissió social de centre existeix en tots els municipis? No! Ni tampoc oficines municipals d’escolarització, per abordar un problema que tenim a Catalunya, que és la segregació escolar: les escoles que tenen un nombre molt elevat de població migrant enfront de les que gairebé no en tenen.

Però els ajuntaments no hi estan obligats, a disposar d’aquestes eines. La llei no els hi obliga.

No. Ni tampoc obligacions legals per evitar la segregació. Jo opino que malauradament, però no existeixen. Depèn de com funcionin els serveis territorials d’Ensenyament i de les voluntats dels ajuntaments.

OPINIÓ

Francisco Castro

El mundial monstruós

Falta molt poc per al Mundial de futbol masculí de Qatar. Cal dir-ho així. "Masculí" i "de Qatar". Perquè quan es parla de Mundial de futbol ja s'entén que és de senyors. I no. El futbol d'elit probablement més interessant l'estan jugant ara les noies. Com gairebé tot, per cert. I això de Qatar resulta crucial perquè, per molt increïble que ens sembli, es disputarà el que probablement és l'esdeveniment esportiu més important del món (més que les olimpíades, sens dubte) en un país que els drets humans més bàsics, simplement, no són drets. O el dret està bastant retorçat, ja que per sobre dels drets humans hi ha la interpretació que els amos del país fan de l'Alcorà. I allà, en un país on un article com aquest no podria ser publicat, allà, es disputarà el Mundial. Aquí hi anirà Espanya i sense el braçalet de l'arc de Sant Martí que, com sap tot el món, diversos col·lectius LGTBI van demanar que es portés durant la celebració de la competició. La selecció espanyola no el porta perquè diu que no vol fer política. Potser no s'adonen que no portant aquest braçalet el que estan fent és, precisament, política. Idèntica a la de Qatar.

Jo no veuré el Mundial. No soc especialment futbolero, però veig els partits del Celta de Vigo per això del patriotisme, i alguna final, si és que la fan per la televisió gratis. Amb mi les plataformes que venen futbol tenen poc a rascar. Però, en aquest cas, que es farà tot gratuïtament, amb mi que no hi comptin. En un moment en què poc marge ja ens queda per exercir la protesta, la meva

PHILLIP KOFER

serà passar d'aquest Mundial de futbol que pot ser apassionant, però que, per sobre de tot, és monstruós.

Perquè en aquest Mundial han mort, segons xifres de diferents ONG res sospitoses d'inventar-se les dades, 7.000 treballadors durant la construcció d'uns estadis en condicions infrahumanes, amb jornades inacabables sota el sol del desert. Segons anaven morint els anaven reemplaçant. No és necessari acla-

rir que aquests estadis, que segur que llueixen preciosos, estan cimentats sota milers de cossos de persones pobres que van deixar allà la seva ànima perquè Occident, sobretot Occident, ho passi bé veient els gols.

El govern de Qatar va aconseguir el Mundial subornant directives de la FIFA. El vell mètode de preguntar quant val el teu vot, quant val el seu silenci. El poder dels diners, mai millor dit, fa que el Mundial de futbol acabi en un país sense tradició futbolera de cap classe.

L'esdeveniment esportiu més important del món es farà en un país on els drets humans més bàsics, simplement, no són drets

Un poder tan gran que fa que es paraitzin totes les lligues del món, ara al novembre, perquè l'esdeveniment, que hauria de ser a l'estiu, ho sigui ara. Perquè si els futbolistes juguen a l'estiu, es moren. I ell no s'han de morir. Els treballadors, aquests sí que poden. Que es morin sense cap problema.

Serà a Qatar, el país que finança els talibans de l'Afganistan que assassinen dones per no portar el burca que les invisibilitza.

Serà allà i serà una monstruositat. Jo passo.

DE REÜLL

Claus

Al darrere de cada objecte inútil que guardem a casa hi ha una història. El que més abunda són, segurament, els llibres que en el seu moment van proporcionar una grata estona de lectura tot i que, amb tota probabilitat, no tornarem a llegir. Ens costa desfer-nos-en, dels llibres, perquè tenim la sensació que conservant-los ens convertim en guardians del seu contingut. També hi ha joguines que els fills es resisteixen a llençar o a regalar perquè un dia van fer-los feliços i veure-les els retorna, per un instant, al paradís perdut de la infantesa; vaixelles, tovalles o algun element decoratiu que vam heretar dels padrins i que ens recorden d'on venim; alguna peça de roba que et vas comprar amb il·lusió i que guardes per si mai te la vols tornar a posar, tot i que saps que això és molt poc probable; un reproductor de VHS i un altre de DVD, per si mai vols revisar el vídeo del casament, o una pel·lícula que guardes

en aquests formats i no és a les plataformes digitals que tens contractades; trofeus de competicions que no se sap ben bé qui va guanyar; cintes de casset que ja no escoltarà ningú; col·leccions inversemblants que temps enrere ens van fer recórrer la seca i la meca i que ara han perdut tot l'interès; *souvenirs* de viatges exòtics que ja no recordem qui ens va portar; ampolles de licors impossibles que van aparèixer en un lot de Nadal i que mai no ens beurem; cargols que un dia vam trobar per terra, que no vam saber veure d'on havien caigut i que conservem per si de cas mai ho descobrim; telèfons mòbils descarregats i obsolets; una capsa de sabates curulla de fotografies d'avantpassats a qui no vam conèixer o, directament, de persones que per a nosaltres són desconegudes.

De tots els objectes inútils que guardem a casa, però, potser els que amaguen una càrrega simbòlica més gran

són les claus. Claus de la casa on vam viure un dia i que ja no existeix, o d'un cademat que vam perdre, o del pany que vam canviar, o d'una calaixera que vam vendre per Wallapop, o d'un armari que, al capdavant, mai no hem tingut la necessitat de tancar... O claus que ja hem oblidat quina porta obrien i s'han convertit en desconegudes. No sabem ben bé per què, però les guardem. Aïllades, sense un pany en el qual encaixar, les claus són com peces soltes d'un trencaclosques. Les claus són per obrir portes, caixes o calaixos. Quan aquestes portes, caixes o calaixos ja no existeixen (o hem deixat de tenir-hi accés, o ja no sabem on són) les claus es converteixen en petits objectes metàl·lics del tot inútils, però evocadors, això sí, de records; claus d'accés a mons secrets, desconeguts, que ja només existeixen en la memòria de qui un dia les va fer servir. Per això les guardem, com tantes altres coses: per no oblidar.

Llorenç Capdevila

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

La curta vida dels enciams

Gran Bretanya porta anys convivint amb la inestabilitat política que sol ser inherent al fracàs econòmic i a la falta d'expectatives de futur mínimament clares. Una antiga gran potència en declinació que no deixa de donar cops de pal de cec per tal de recuperar un estatus que ja no és possible. País desindustrialitzat on la major font de riquesa és l'activitat financera que es fa a la City de Londres tot actuant de plataforma per als paradisos fiscals. Després de la crisi de 2008, es va focalitzar el descontentament en la Unió Europea, fins assolir un Brexit que era una sortida cap al no-res. El país va ser liderat per un estrafolari Boris Johnson, que va acabar caient no tant perquè la sortida d'Europa només els ha portat que problemes, sinó per les seves alcoholiques festes privades en temps de pandèmia. Els conservadors, majoritaris al Parlament, però condemnats per les enquestes electorals, van enaltir Liz Truss, una ultraliberal que plantejava receptes esbojarrades i disminució radical d'impostos en temps que necessiten estats que donin seguretat i no feblesa. Si Thatcher va ser una tragèdia pels britànics ara fa quaranta anys, la seva imitadora ha resultat pura paròdia. Des del començament alguns diaris britànics, amb un humor que els és molt propi, van especular literalment si arribaria a durar com a primer ministre el temps de vida d'un enciam. El tema va portar molta conya i fins i tot apostes. El resultat, tenen un cicle de vida més llarg els enciams que no pas ocurrents primers ministres britànics.

Seria un error creure que el problema

de Gran Bretanya és que no té sort a l'hora de triar primers ministres. Seria com dir que tots els problemes d'Argentina provenen de l'existència del peronisme. Els dirigents polítics acostumen a ser un reflex exagerat de la mateixa realitat econòmica i social. Tenen un context. I fa anys que el de l'antic gran Imperi és de decadència econòmica i de degradació de la cohesió social. Les polítiques liberals extremes han triturat les classes mitjanes, així com els sectors de treballadors amb salaris raonables i no preca-

Si Thatcher va ser una tragèdia pels britànics ara fa quaranta anys, la seva imitadora ha resultat pura paròdia

ritzats. Animo a veure les dues darreres pel·lícules de Kean Loach (*I, Daniel Blake* i *Sorry We Missed You*) per entendre-ho. L'estat de benestar fa temps que ha naufragat i cada vegada és més gran el nombre de gent exclosa. La polaritat social és extrema, mentre que el laborisme ha estat, després de Tony Blair, incapaç d'aixecar un projecte polític emancipador creïble. Els malestars i rancúnies van acabar cristal·litzant en el moviment que culpava Europa dels seus ressentiments, de ser un mal negoci que els resultava cara –cosa que era mentida, ja que eren receptors nets de fons europeus–, tot proporcionant-los un refugi identitari vinculat al “nosaltres sols”. L'Anglaterra

profunda i la gent més gran van comprar el discurs, mentre els sectors progressistes urbans i els joves es quedaven a casa. El resultat va ser el que va ser.

Canviaran les coses amb l'elecció ara del multimilionari d'origen indi? Poc, més enllà de ser molt jove i de reflectir la multiculturalitat britànica. El tema de fons no és reiterar en petites variants del que no serveix, sinó a canviar el model, i això no es pot fer sense noves eleccions. El temps del Partit Conservador i les seves ocurrències sembla haver tocat fons i amb Rishi Sunak té poc més que un temps de pròrroga. Aquest és un ultraliberal, que va ser ferm partidari del Brexit i que més enllà de fer polítiques més previsibles que Truss reiterarà en l'errònia pretensió de *refredar* l'economia per fer front a la inflació, si tenim en compte que aquesta no prové del cantó de la demanda sinó de l'oferta. Dit d'una altra manera, els preus puguen per efecte d'augment del cost de l'energia i no pas per l'excés de consum. Les receptes més liberals, que no es practiquen ni als Estats Units, l'única cosa que fan és portar a la recessió, actuen de manera procíclica. Continuarà amb el nou dirigent el decantament cada vegada més gran del país cap a l'Atlàntic, cap als Estats Units, en detriment de la seva dimensió europea. Resulta curiós que en la moltes vegades posada com a modèlica democràcia britànica, es pugui anar canviant de primer ministre amb el vot d'un parell de centenars de diputats i sense passar per les urnes. A més de tot, al nou líder li falta una cosa que en democràcia resulta bàsica: la legitimació.

Ares Escrivà Cruells

TRES VOLTES REBEL

A crear!

Hi havia diferents maneres d'arribar a l'objectiu. La més pràctica, memoritzar. Quan anàvem a col·legi, calia complir les normes i qui se'n desviava tenia més a perdre que a guanyar. Per tant, el camí ràpid era el que sortia més a compte: colzes i a recordar fins a l'última coma. Estudiar a darrera hora va funcionar durant anys. Retenir a curt termini semblava més fàcil que posar a prova l'emmagatzematge del disc dur mental. La imaginació resultava útil per a les assignatures que, directament, anomenàvem “maries” o per compondre tonades amb les capitals africanes o les taules de multiplicar. Justament, les que han quedat gravades al cervell per sempre. M'hi ha fet pensar Cristina Campos, finalista del Premi Planeta, al reclamar, en el seu discurs, un espai per a la creativitat al sistema educatiu, apuntant que “a crear també se n'aprèn perquè crear és relacionar”.

Declarava que va ser una estudiant nefasta en un món que incentiva i reconeix la ment lògica i matemàtica per sobre de la inventiva i fa una crida a la calma als pares desesperats pels suspensos dels seus fills, dient-los que, potser algun dia, aquells alumnes expulsats estaran recollint un guardó com el seu. Em pre-

Un de cada quatre escolars acaba la primària amb problemes per entendre què llegeix

gunto, però, quants i quantes tindran la fortalesa i el suport per lluitar contra els engranatges establerts que expulsen automàticament els elements dissidents. Quantes i quants arribaran a reivindi-

car-se després de rebre mil condemnes i mals auguris? A quants genis infantils els haurà tallat les ales la fiblada d'un “no vals per a res”? Si fem cas de les dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu, un de cada quatre escolars acaba la primària amb problemes per entendre què llegeix. El mal, doncs, ve de la base. De què serveix resseguir correctament línies de paraules si no som capaços d'interpretar un poema? Qui trobarà noves dreceres si ens movem afilerats? Em temo que estem transmetent el perillós missatge que resulta més còmode viure com a màquines ensinistrades per encaixar perfectament a la quadrícula corresponent sense deixar lloc a la diferència, al vol lliure i desacomplexat. Al cap i a la fi, donar per fet que ho sabem tot és el gran error que cometem. Perquè la creativitat prové del dubte i de la curiositat alimentada.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Miquel Moreno Gayoso

Una història humana de progrés i esperança

ELS NOIS DE HIDDEN VALLEY ROAD

Autor: Robert Kolker
Traducció: Marc Rubió
Editorial: Edicions del Periscopi, SLU
Lloc i any d'edició: Barcelona, setembre del 2022
Nombre de pàgines: 536

Robert Kolker és periodista de diverses capçaleres nord-americanes. Ha obtingut el premi Frank Guggenheim a l'excel·lència en periodisme sobre justícia penal. Autor del llibre *Lost Girls*, portat al cinema, on es relata l'assassinat de sis treballadores sexuals. La seva prosa irromp sempre de la seva gran sensibilitat social. Encomiable la traducció del sabadellenc Marc Rubió (1968).

Els nois de Hidden Valley Road és un ingent treball periodístic. Defugint tot sensacionalisme, ens ofereix una obra que esdevindrà, sens dubte, un clàssic de la no-ficció literària, amb un peu a la ficció i un altre a l'assaig. La seva estructura discursiva –fruit d'una perspicax distribució de la gran quantitat d'entrevistes i consultes mèdiques realitzades– facilita la immersió del lector en la polièdrica realitat que relata. La temàtica: la història de la família Galvin, amb 12 fills, 10 homes i 2 dones. Sis dels fills mascles pateixen esquizofrènia. Com anuncia la portada del llibre, citant *The New York Times*: “La maledicció dels Galvin és material de tragèdia grega”.

Els pares, el Don, militar, i la Mimi, dona culta, van educar la seva nissaga com a fervents catòlics i amb una estricta rigidesa moral. Era el matrimoni ideal del somni americà. Somni que esdevé

malson quan el primer fill, Donald, essent universitari, comença a tenir conductes disruptives, al·lucinatòries i violentes. Cinc germans més seguiran la seva crua realitat. La simptomatologia de la síndrome esquizofrènica s'apodera de la quotidianitat familiar: baralles, drogues, abandó estudiantil, situacions laborals precàries, violència masclista, divorcis, abús sexual, suïcidi, ingressos i sortides d'hospitals psiquiàtrics..., l'infern dantesca en un lloc idíl·lic de Carolina Springs.

En paral·lel al relat de la família, Kolker ens endinsa en l'evolució clínica i farmacèutica de l'esquizofrènia, al llarg de mig segle. Presenta els defensors de les teories contraposades de l'origen de la malaltia: causa genètica o causa ambiental? Descriu

els canvis en les institucions psiquiàtriques i les aportacions positives de la bioquímica en la recerca de nous fàrmacs. Els estudis realitzats per la genetista Lynn DeLisi, a partir del material genètic dels Galvin, han estat una inestimable contribució a la ciència psiquiàtrica. Kolker alterna la tragèdia amb l'amor filial i fraternal i l'esperança d'avenços científics. Una obra clau per entendre la malaltia mental.

Guida Planes

Un clàssic contemporani, tendre i emotiu

L'ÀVIA DE DALT I L'ÀVIA DE BAIX

Autor: Tomie dePaola
Il·lustrador: Tomie dePaola
Editorial: Kalandraka
Nombre de pàgines: 32

Com ja va fer fa un parell d'anys amb *L'Oliver Button és una nena*, l'editorial Kalandraka recupera amb encert un altre àlbum autobiogràfic de Tomie dePaola, autor i il·lustrador nord-americà mort el 2020 amb més de dos-cents setanta títols publicats.

L'àvia de dalt i l'àvia de baix ens narra amb un text descriptiu clar i concís, i a vegades amb diàlegs curts, l'experiència de Tomie dePaola quan era petit i cada diumenge a la tarda anava amb la seva família a visitar els avis i la besàvia. La besàvia s'estava a una habitació del pis de dalt, d'on no baixava perquè ja era molt gran (d'aquí el sobrenom de l'àvia de dalt). Allà l'autor, el Tom de la història, compartia caramels, converses i escenes quotidianes amb aquesta àvia tan especial, que va ser la seva millor amiga quan ell tenia 4 anys (com explica ell mateix en un text al final del llibre).

Tal com comenta l'autor, les il·lustracions de la primera edició d'aquest llibre (del 1973) eren només en tres colors. En l'edició actual (la versió original de la qual és del 1998), va voler-les treballar com si fos un llibre nou, a tot color però sempre amb tons suaus per conservar la nostàlgia de l'original. I ho va aconseguir, perquè tot ell respira la tendresa i la calidesa de temps passats. Per evocar aquests records, DePaola situa els característics dibuixos de línies simples i textures suaus dins d'un marc que deixa marge blanc al voltant i els separa del text, permetent al lector accedir-hi com a espectador des del present. I, a més, la il·lustració no arriba a omplir del tot l'espai dins del marc i els fons d'escena queden difuminats, un recurs que reforça la sensació que les escenes provenen de racons llunyans de la memòria.

Text i il·lustracions transmeten amb destresa literària les emocions del protagonista. Si el lector ha tingut o té la sort de viure una connexió especial amb els avis (o els besavis!), se sentirà identificat amb les sensacions i els sentiments que l'autor ens vol traslladar. No és estrany que Tomie dePaola, com podem llegir en la seva pròpia web, digués en una entrevista que *L'àvia de dalt i l'àvia de baix* era el seu llibre preferit d'entre tots els que havia creat: sensibilitat viscuda i ser-vida a flor de pell.

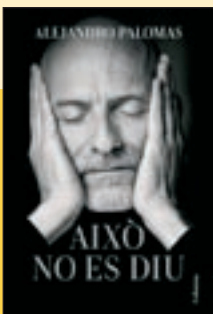
NOVETATS EDITORIALS

'L'última victòria de l'URSS'

Manel Alías / Ara Llibres

El periodista Manel Alías, corresponsal de TV3 a Moscou, torna amb un nou llibre després del gran èxit de *Rússia, l'escenari més gran del món*. Ara ens explica les interioritats d'un dels pilars de projecció internacional del règim soviètic, l'esport. Infants entrenats des de petits per ser campions i fer d'aparador dels èxits del règim.

'Això no es diu'

Alejandro Palomas
Columna

La setmana passada va morir Jesús Linares, el religiós de La Salle que va abusar d'Alejandro Palomas en la seva infància. Ha coincidit pràcticament amb la sortida a la llum d'aquest llibre, en què posa negre sobre blanc els records d'infantesa. Hi ha dolor, sinceritat i també serenitat. I en el fons, l'escriptura que el va acabar salvant.

'Per un grapat de cendres'

J. M. Hernández Ripoll / Brau Ed.

El crític musical Josep M. Hernández Ripoll va debutar com a escriptor de novel·la negra l'any 2016. El detectiu Simón Prisco va protagonitzar les seves dues primeres novel·les, i ara torna amb la tercera, que comença quan una vella i esquerpa aristòcrata rep una caixa plena de cendres. Enmig, l'anell del seu home, de qui feia anys que no en sabia res.

'Arabesc'

Manel Forcano
Ed. Proa

Manel Forcano –poeta, traductor i molt més– ha fet antologia de la seva obra en aquest volum amb pròleg de Francesco Ardolino. L'ha dividida en tres parts (*Ciutats, Cossos i El pes dels dies*). Sense excés d'artifici, amb la capacitat de crear imatges poderoses i abordar de manera valenta els grans temes, arriba més enllà dels habituals lectors de poesia.

'Doctors contra l'Institut Nova Història'

Pep Mayolas / Llibres de l'Índex

Els defensors que el *descobridor* d'Amèrica era en realitat català i es deia Joan Colom i Bertran tornen a la càrrega amb "les darreres investigacions" sobre aquesta figura. I tal com diu el títol, aquest llibre és una resposta al *Pseudohistòria contra Catalunya* d'Eumo Editorial. Per a seguidors de Jordi Bilbeny i les seves particulars tesis històriques.

GEOGRAFIA LITERÀRIA

endrets
Geografia Literària dels Països Catalans
www.endrets.cat

Llorenç Soldevila

Record al Liceu Escolar

“ A primers de novembre de 1937 l'aviació enemiga escollí la ciutat de Lleida com a objectiu. La situació allargada de la població facilità la realització d'aquella gesta. Els avions començaren a descarregar els enfilalls de bombes a l'estació del ferrocarril i continuaren bombardejant els edificis de la Rambla de Ferran i els carrers de Cabrinetti i Blondei. Fou una feina neta i ben feta. Sense cap defensa, la ciutat sofrí el càstig generosament i l'acció furiosa restà impune.

Tot seguit de conèixer la notícia, en Joan Ventura escrigué a la seva família en tons alarmats. Pocs dies després rebé una carta que el tranquil·litzava. La mare i el germà es trobaven a l'estació en el moment que començaren a caure les bombes i s'amagaren a sota dels vagonets. Per fortuna la família es lliurà de l'atac aeri, però el nombre de morts era molt crescut. Entre ells hi havia el doctor Amali Prim i el comptable senyor Gombau. El primer havia fundat una revista on en Joan Ventura publicà la seva primera poesia, i el segon era el pare del seu amic de la infància i el company de treball durant els anys de l'adolescència, en aquell Banc dels Porxos de Baix on treballà.

Entre els edificis que destruï l'aviació feixista aquella tarda, es comptava el grup del Liceu Escolar on en Joan Ventura anà a les classes durant més de cinc anys. En aquell moment hi havia centenars d'infants amb llurs professors en plena labor pedagògica. Molts d'ells perderen la vida en el bombardeig, i els que restaren reberen aquella lliçó estranya contra els sentiments de germanor que havien de regnar entre els homes, fins i tot els del propi país on vivien. ”

Joan Baptista Xuriguera

AUTOR
Joan Baptista Xuriguera
(1908-1987)

OBRA
'La guerra civil'
El Llamp, 1986

INDRET
Monument al Liceu Escolar

MUNICIPI
Lleida

COMARCA
Segrià

El Liceu Escolar de Lleida era un centre laic fundat per Frederic Godàs l'any 1906 en la línia educativa regeneracionista de Giner de los Ríos. L'edifici va ser destruït per un bombardeig de l'aviació italiana aliada de Franco el 2 de novembre de 1937 (dimecres vinent farà, doncs, 85 anys). Hi van morir unes tres-centes persones, entre les quals hi havia 50 nens del Liceu Escolar. Davant del monument, en homenatge a les víctimes, podem llegir un fragment de la novel·la de caire autobiogràfic *La guerra civil*, de Joan Baptista Xuriguera, que rememora els cruents fets.

INDIBIL (WIKIMEDIA COMMONS)

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

248

LÈXIC

Els verbs 'ser' i 'estar' i les seves traduccions

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

Quan s'ha de traduir el verb *ser* i el verb *estar* en altres idiomes, de vegades ens trobem amb algunes particularitats curioses. En aquest article comentarem molt per sobre algunes característiques en diferents llengües. Per la poca extensió del document, algunes anotacions poden quedar com a mitges veritats o mancades de les explicacions oportunes.

La primera diferència es troba quan es compara català i castellà. Malauradament, cada dia se senten més construccions com "la sopa està bona" o "en Pere està casat", quan en català haurien de ser "la sopa és bona" i "en Pere és casat".

Per altra banda, quan es compara el francès tot sembla ser més fàcil, el verb *Être* té els sentits del verb *ser* i del verb *estar*: *la soupe est bonne* (la sopa és bona), *Pierre est marié* (en Pere és casat), recordant així una mica al català.

Si es continua comparant altres llengües,

s'observa com l'amazic i el rus semblen no tenir el verb *ser*. Així la frase "soc un home" en amazic de Nador és "*necc d argaz* [nef'dajaz]" (escrit segons l'ortografia estàndard) i en rus és "*я – человек* [jat'felo'vjek]". Però això només passa en present, ja que el verb *ser* és mancat de sentit i sols actua com un nexa.

Altres llengües com el gaèlic d'Irlanda, s'observa un verb *ser* i un verb *estar*. Aquesta afirmació es pot veure en aquests exemples: la traducció de "soc professor" és "*Is múinteoir mé*", i la de "soc a Dublín" és "*Tá mé i mBaile Átha Cliath*", recordant el castellà.

Quan s'observa el llatí, hom es troba que amb el verb *Sum* (*ser*) es podia expressar les excepcions dels dos verbs. Seria, per tant, un altre cop com el francès. I aquí hi ha una sorpresa per als catalans. El verb *Sum* (*ser*) també té el sentit del verb *tenir* quan s'utilitza amb concordança amb el datiu. Curi-

osament aquest valor de possessiu també s'expressa en tots els idiomes abans esmentats en diferents maneres i sentits.

Traduccions de "tinc una casa" en francès, rus, amazic i gaèlic irlandès

(Construcció gramatical utilitzant el verb *ser*, el datiu de persona posseïdora i un objecte posseït. L'ordre i l'aparició dels elements no concorda pas)

Rus: *u menya est dom* (a mi és una casa). Amazic: *ghari taddart* (a mi una casa). Gaèlic: *Tá teach agam* (està a mi una casa).

En francès, es podria utilitzar aquesta construcció en un sentit molt restringit i seria: "*Une maison est à moi*".

Finalment cal dir que en llatí, francès i rus tenen un verb equivalent al nostre *tenir*: en llatí seria "*habeo domum*", en francès es diria "*j'ai une maison*" i en rus, "*я имею дом*" (*ja umeju dom*). L'amazic manca de forma anàloga i en gaèlic seria un cas molt especial que aquí no s'explicarà pas.

EDUCACIÓ

Eva Remolina / AMIC

Aprendre anglès en l'edat adulta

Sempre s'ha dit que el bilingüisme des d'edats primerenques proporciona molts beneficis als nens, a més que començar des de petits ho fa més fàcil per la plasticitat que té el cervell en els primers anys de vida.

Molts estudis han demostrat que aquelles persones que van començar a estudiar anglès des de ben petits aconseguen millor fluïdesa i una pronunciació més similar a la d'un nadiu que els que començaven una mica més grans.

És per això que el més aconsellable és que des de petits s'integri un segon idioma en la rutina diària per a uns millors resultats. Però a més d'uns majors coneixements de la llengua estrangera, estudiar idiomes des de petits els dona altres beneficis com:

- Millorar les habilitats socials.
- Facilitat per realitzar diverses coses alhora.

- Un major desenvolupament cognitiu i intel·lectual.

No obstant això, el fet que en els nens sigui més fàcil l'aprenentatge no significa que no es pugui aprendre un nou idioma en l'edat adulta. És cert que l'adult es troba amb algunes dificultats afegides com la falta de temps o un major sentit de la vergonya a l'hora de pronunciar i expressar-se, però posseeixen altres avantatges sobre els nens com poden ser:

- Més motivació per aprendre, ja sigui per motius laborals o per la seva utilitat a l'hora de viatjar.
- Coneixement i domini de diferents tècniques

d'estudi, podent establir connexions entre el que s'aprèn i el que ja coneixem, a més de tècniques per tal de memoritzar tot aquest contingut.

- Un vocabulari més ampli, la qual cosa permet fer més abstraccions de tipus gramatical.
- Més facilitat de concentració.
- Major experiència de la vida que dota de millors eines a l'hora d'aprendre i associar conceptes i entendre significats.

Entre els beneficis que aporta aprendre un nou idioma (a més del domini de l'idioma en si) hi ha l'enfortiment de la memòria i l'establiment de nous vincles i amistats.

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

ROD STEWART 'Every Picture Tells a Story' Mercury, 1971

Els quatre primers discos de Rod Stewart, publicats entre 1969 i 1972, són quatre obres mestres inqüestionables del rock. I potser el millor és aquest *Every Picture Tells a Story*, el tercer, de l'any 1971. Feia molt poc que havia abandonat The Faces, un gran grup de finals dels seixanta, i estava en plena forma. Al disc, que va tenir un enorme èxit de vendes, es barregen les cançons pròpies amb unes quantes versions que Stewart porta al seu terreny, imprimint-los aquella barreja de folk, blues i hard rock marca de la casa. I tot amanit amb la seva inconfusible i irreplicable veu. De les versions destaca "Tomorrow Is a Long Time" de Bob Dylan i, sobretot, "Reason to Believe" de Tim Hardin, que va convertir en un èxit i en una de les seves cançons més conegudes. De les seves hi ha tres meravelles: la del nom del

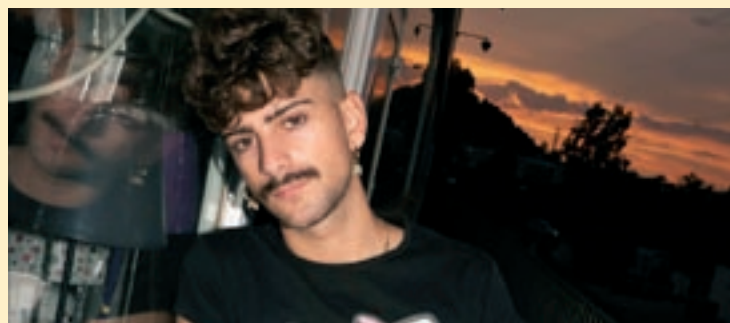

disc, "Every Picture Tells a Story", la també famosa "Maggie May" i l'evocadora "Mandolin Wind", amb unes precioses mandolines sonant a tot drap. Els músics, també excel·lents. Destaca, això sí, Ron Wood al baix i fent les veus. Wood havia sigut company de Stewart a The Faces, i després es va fer famós perquè el 1976 va passar a formar part dels Rolling Stones en substitució de Mick Taylor. I encara hi és. Rod Stewart ha gravat una quarantena de discos, l'últim publicat l'any passat, i continua al peu del canó, amb 77 anys. Els rockers no es moren mai.

NOTES

L'ex-Eufòria Triquell publica les dues primeres cançons...

Triquell, l'infant terrible del fenomen televisiu *Eufòria*, ja ha avançat les dues primeres cançons del que serà el seu disc de debut: "Road trip" i "Jugular". El vallesà les ha gravat a l'estudi d'Arnau Vallvé, bateria de Manel, i ho ha fet, a més, acompanyat del seu equip de sempre, els mateixos músics que ja l'acompanyaven en una de les bandes que tenia abans de l'èxit televisiu. "Road trip" és un tema reposat que parla de les fases primàries d'una relació que comença. Per contra, "Jugular" és més ballable i és tota una invitació a la festa. Triquell estrenarà el seu nou disc al Festival Strenes de Girona el 15 d'abril. El 22 d'abril serà a Lleida, el 6 de maig al Tarraco Arena de Tarragona i el 13 de maig a la sala Apolo de Barcelona. Les entrades ja estan a la venda al web triquell.cat.

...i un ex-Txarango en solitari

El músic de Ribes de Freser Sergi Cabonell, teclista, segona veu i un dels compositors dels mítics Txarango, inaugurarà a principis de 2023 una nova etapa com a cantautor amb una proposta de pop amb elements de world music i un primer disc que es titularà *Refugi*. En aquest nou projecte, Carbonell fa de cantant acompanyat d'una banda formada pel percussionista Joan Palà (també ex-Txarango), la violoncel·lista osonenca Marta Roma i el guitarrista Sebastià Gris.

EL TEST

Xevi Capdevila

Primer instrument que vas tocar? La trompeta. **Primer grup del qual vas formar part.** La cobla Canigó. **Primer concert en directe.** El primer que vaig anar a veure va ser un d'Elèctrica Dharma a Vic. **Primer disc que et vas comprar?** *Nou de Trinca*, de La Trinca. **Quants discos tens?** Uns 400. **Salva'n tres.** Les suites de Bach per a violoncel interpretades per Pau Casals; *Joaquim Serra*, de la Cobla Barcelona, i *The best of Nino Rota*. **Grups (o músics) de capçalera.** Elèctrica Dharma (de la primera etapa), Biflats i Les Luthiers. **Un concert (com a públic) per recordar.** El Rèquiem de Mozart a l'Auditori de Barcelona amb la Simfònica de Praga.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

ROIGÉ '360°'

El nou disc del cantautor de Cardedeu Roigé (Roger Canals) és un treball que neix del concert immersiu –emès en *streaming* en un format 360°– que va oferir fa dos anys al Teatre Auditori del seu poble amb una banda de set músics i nombroses col·laboracions. Inclou cinc cançons noves i dues de reversionades ("La glòria dels escollits" i "Los Nadie") dels seus dos àlbums anteriors. En el format físic, s'acompanya d'unes ulleres *Cardboard* plegades de realitat virtual per a veure els vídeos 360° dels seus concerts. Curiós i diferent.

ALOMA RUIZ BOADA 'Septem verba'

De discos amb el violí de protagonista n'hi ha pocs. A Osona hi ha el cas de Coloma Bertran, amb una proposta que camina entre el folk i el jazz, però treballs com el "Septem Verba" d'Aloma Ruiz Boada són gairebé únics. L'àlbum, el primer de l'artista catalana, el podríem situar a mig camí entre la música medieval i la clàssica (amb apunts avantguardistes a base de *loops* i guitarres elèctriques) i té un to molt místic i espiritual. I la temàtica és ben curiosa, al disc hi ha set temes sobre set frases atribuïdes a Crist quan agonitzava a la creu.

TROPICAL GALAXIA 'Episodi I'

El duet de productors bagencs Pucci i Shaku (discjòqueis de la sala manresana Stroika) debuten al món de la música amb *Episodi I*, un disc amb títol poc original però amb un contingut llamener i incisiu amb 10 himnes juvenils inconformistes i reivindicatius. I tot a base de ritmes digitals globals i festius com l'afrotrap, el *baile-funk*, el dancehall o el breakbeat i amb col·laboracions estrella com les de l'exiliat Valtonyc, Xavi Ciurans (Gertrudis), Maluks, Pa Lao (Orxata), Bittah (Tribade), Lasta Sanco o Abigail Valdrik.

SALUT

Eva Remolina / AMIC

La presbícia

La presbícia és una deficiència visual bastant usual que sol aparèixer a partir dels quaranta anys i que es produeix quan el cristal·lí enfoca malament els objectes que estan més pròxims. Per tant, és una cosa totalment natural de l'edat i per això, no pot ni evitar-se, ni medicar-se.

Els símptomes que es manifesten en una presbícia són generalment:

- Mal de cap que apareix a l'estona d'estar forçant la vista
- Manca de nitidesa visual
- Intolerància a la resplendor
- Reducció del camp de visió
- Dificultat per diferenciar colors
- Aparició de taques negres o les denominades "mosques flotants".

La presbícia que, com dèiem, sol aparèixer a la mitjana edat, va empitjorant amb els anys (generalment requereix un canvi de lents i graduació cada dos anys), i s'estabilitza al voltant dels seixanta-cinc anys, però sempre depèn de cada persona. És important i sempre molt recomanable, acudir a l'oftalmòleg anualment tant per prevenir qual-sevol malaltia com per ajudar a millorar i corregir el problema una vegada ha aparegut, així com per descartar altres problemes de visió, que podrien agreujar-se en cas de no detectar-se.

GASTRONOMIA

Eva Remolina / AMIC

Recepta amb records de la infantesa: arròs amb llet

INGREDIENTS (PER A 4 PERSONES):

- 100g d'arròs rodó (millor si és especial per a postres)
- 1 branca de canyella
- Canyella en pols
- 120g de sucre (o al gust de cadascun)
- 10g de mantega (opcional)
- 1 pell de taronja
- 1 pell de llimona (evitant la part blanca perquè no amargui)
- 1,250 litres de llet sencera.

PREPARACIÓ:

- Rentarem bé l'arròs per retirar el midó (fins que l'aigua deixi de sortir de color blanc).
- En una casseroles, courem la llet juntament amb l'arròs, la pell de taronja i de llimona i la branca de canyella. Ho farem a foc mitjà-alt durant uns 10 minuts, transcorreguts els quals, baixarem a foc mitjà-baix per continuar coent-ho durant una mitja hora. És imprescindible anar controlant l'arròs i remonent-lo per evitar que s'enganxi.
- Quan faltin uns 10 minuts de cocció, hi afegirem el sucre i continuarem remonent-ho.

- Quan estiguem a punt de retirar-ho del foc, podem afegir-hi la mantega si volem que ens quedi més melós.
- Un cop fet l'arròs, el distribuïrem en bols petits i ho empolvorarem per damunt amb la canyella en pols.

També podem decorar-ho amb trossets de la branca de la canyella.

NOTA:

Si no agrada la canyella, podem substituir-la per vainilla o per anís.

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

INCERTESA EN EL CONSUM

La campanya de Nadal, que cada any sembla arrencar més aviat, està a punt. A Barcelona, per exemple, ja saben quantes llums es posaran i fins i tot quin serà el consum que comportarà la festa de la il·luminació (com cal suposar que passa a la resta de poblacions catalanes sense tanta atenció mediàtica). Més enllà del debat de si calen tants llums, que ha augmentat de volum aquest any d'alteracions de costos, el que fa evident que ja es tingui tanta informació és que els botiguers estan a punt. El que queda saber és si els compradors també n'estan. No trigaran gaire els estudis al voltant del que previsiblement es consumirà durant aquesta campanya perquè en aquests temps que tot s'ha accelerat, el que marca el començament del període nadalenc no són les llums als carrers ni les fires de Santa Llúcia, sinó el Black Friday aquest costum importat que actua com les espècies invasores, que ataquen les autòctones fins prendre'ls el lloc preponderant en un ecosistema. El Black Friday ja és aquí: no queda ni un mes.

En espera que arribin aquests estudis, més o menys interessats a crear un clima de compra, hi ha alguns avançaments pretesament més neutrals i que auguren que els consumidors tindran menys predisposició a la compra que la que es podia preveure després de dos exercicis complicats per la situació pandèmica. Arribats al 2022, la incertesa ha canviat de qualificatiu: d'incertesa sanitària, s'ha passat a incertesa econòmica. En definitiva, els primers auguris són poc encoratjadors. El centre d'estudis del BBVA (conegut com BBVA Research) assenyala que "és probable que el consum de les llars descendeixi el quart trimestre de 2022 tant en relació al tercer trimestre com en relació al quart de 2021". Menys despesa en els mesos en els quals s'espera que se'n faci més. És una equació amb resultat desfavorable.

No cal furgar gaire en els motius que porten al desànim en el consum. La inflació està creixent i, això significa productes més cars. Però també han pujat els tipus d'interès i el que això incentiva és a pensar-se molt com afrontar una despesa que susci-

ti endeutar-se. El clima és d'incertesa i tot empeny a retardar les decisions de compra. L'alegria consumista posterior a la sortida de la pandèmia, quan a les llars s'havia estalviat com mai i hi havia una borsa important de compres que no s'havien pogut efectuar, està en caiguda lliure. El 2021, l'any després de l'esclat de la pandèmia, el consum s'havia recuperat un 6%. El 2022, la recuperació queda limitada a un 1%. La conclusió dels autors de l'estudi del BBVA sobre l'evolució del consum és que és precisament aquest factor, el consum, el principal responsable de l'alentiment del creixement econòmic. La projecció per a l'any que ve és que el creixement serà encara més limitat que aquest any i quedarà en el 0,9%.

Perquè no tot siguin males notícies, els economistes de l'entitat bancària s'aferren a alguns indicadors que limitarien, almenys temporalment, els mals auguris en un trimestre decisiu en el camp del consum. Els compradors encara conserven part dels estalvis que van acumular en el període pandèmic. Si es fa servir una part d'aquest estalvi, l'impacte es reduirà. La crisi actual agafa els ciutadans en millor posició que la de 2008, precisament perquè disposen de més estalvis i perquè, encara que arribin pujades de tipus d'interès, el punt de partida d'aquests és molt baixa, i molts dels deutes estan

previstos amb pagaments fixos.

També s'està produint, almenys fins ara, una situació que no es donava el 2008: el mercat laboral està mostrant més capacitat de resistència i, mentre la feina estigui més o menys preservada hi haurà encara una predisposició a fer despesa. Seria desitjable en aquest sentit, no només que persistís aquesta resistència en el mercat laboral, sinó una certa predisposició que les escales salarials fossin menys rígides. L'informe del banc, i no és cap novetat perquè els economistes de l'entitat ja hi havien insistit prèviament, parla obertament d'un pacte de rendes. De fet, llança un advertiment en el sentit que si no s'aconsegueix, el previsible increment de la conflictivitat laboral perjudicaria la creació d'ocupació i el creixement econòmic. No ho diu l'estudi, però no és difícil llegir entre línies que ja ni determinats operadors del sector financer entenen la tossuderia de la patronal en l'actual negociació col·lectiva. Mentre fins i tot els governs més persistents en les polítiques d'austeritat en la passada crisi han modificat el discurs, la patronal espanyola continua en un discurs de moderació salarial que s'adverteix que se'ls pot girar en contra.

La conclusió de l'informe és que l'actual situació apunta a ser breu i d'efecte moderat (sempre que la situació de guerra a Ucraïna no empitjori). De fet, i de nou com a missatge positiu, es comença a detectar una certa relaxació en l'evolució a l'alça de determinats productes de consum. És cert que, a l'hora de comprar al mercat, els consumidors continuen veient com el compte se'ls ha enfilat. Però en l'alimentació els costos van créixer un temps més tard que altres productes. Amb els preus energètics camí d'una incerta normalització, seria raonable que també baixessin, un temps més tard, els aliments. La inflació es va disparar a l'estiu i, tot i que continuarà sent elevada, la pressió tendeix a reduir-se. Un 40% dels productes tenen una inflació inferior al 2%, i un 40% entre un 2% i un 10%. Potser és massa tard per salvar completament la campanya de Nadal, però s'intueix una tendència. No gaire més que una tendència, però per alguna cosa es comença.

INDICADORS

Cau la producció de ciment

El progressiu i constant alentiment de les vendes a Catalunya, unit a l'increment dels costos energètics, ha forçat les fàbriques catalanes a reduir la producció de ciment al mes de setembre, que ha caigut un 26% respecte de l'any anterior. La situació està generant inquietud en el sector ja que a l'estancament del consum domèstic s'hi suma una disminució d'exportacions que ha fregat el 14% al darrer mes.

Rècord en preus industrials

Els preus industrials a Catalunya van pujar el 27,4% al setembre respecte al mateix mes de l'any passat, segons les dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE). La variació anual de l'índex de preus industrials (IPRI), marcat pel cost del gas, va baixar dos punts respecte l'agost (29,8%) però tot i això l'indicador va marcar un nou rècord històric des que l'INE recopila dades territorials –el 2002.

ALEGRIA INTERIOR

Eulàlia Robert, directora de PNL Barcelona

Què és el 'circling' i com ens pot beneficiar

En moltes cultures de diferents èpoques i llocs de la terra les persones es reuneixen en cercles, al voltant d'un foc, per menjar, per debatre, per prendre decisions importants, per arribar a acords, per divertir-se, cantar, riure o per celebrar esdeveniments com donar la benvinguda a un nou ésser. El cercle és el símbol del principi i la fi, de la continuïtat i de la unitat.

El cercle continua sent la manera que triem espontàniament quan volem compartir, parlar els uns amb els altres de forma relaxada.

Circling és la denominació en anglès d'una forma d'escolta activa, moderada per un facilitador, en què una persona comparteix amb un cercle format per diverses persones, experiències, emocions, dificultats o reptes que està travessant. Les persones que l'escolten només han d'escoltar, deixant de banda les opinions, els consells o explicacions d'experiències similars pròpies.

Les persones que formen el cercle tenen com a objectiu principal posar tota la seva atenció en la persona que està parlant, en primer lloc "veure-la"

tal com s'està expressant, veure el seu món a través dels seus ulls i entendre'l a través de les seves paraules. Acollir les seves emocions sense jutjar-les, sense voler canviar-les, i crear un espai de confiança i seguretat perquè la persona que s'expressa pugui arribar a compartir sentiments profunds que potser no pot compartir amb ningú més sense ser jutjada o rebre consells o "oferiments d'ajuda".

La forma d'escolta ha de ser honesta, confiant que la pròpia persona que està parlant, només pel fet de ser escoltada, es pot reconciliar amb ella mateixa, recuperar l'autoconfiança, acceptar els seus propis sentiments i comprendre'ls, recuperar motivació i energia per trobar noves formes de relacionar-se amb altres persones, amb el seu entorn, amb els seus projectes i objectius.

El cercle d'escolta també ens ajuda a ser més conscients dels nostres punts cecs perquè en parlar lliurement anem desplegant aspectes de nosaltres mateixos que no sabíem o podíem acceptar, potser per la por de ser jutjats.

Es podria dir que el *circling* és com una meditació relacional.

Per formar un cercle d'escolta eficaç, cal entrenar-nos a fer-ne una bona escolta activa, entrenar-nos a ser-hi presents, escoltar amb atenció, estar disposats a obrir-nos a sentir emocions i a respectar els temps d'altres persones, amb paciència. La pràctica del *mindfulness*, les estratègies de comunicació que proposa la PNL (programació neurolingüística) ens proporcionen eines per a aquest tipus d'entrenament.

Els efectes del *circling* no només són duradors sinó que a més permeten a la persona que ha estat escoltada fer canvis en molts àmbits de la seva vida perquè ha connectat amb ella mateixa.

HORÒSCOP

Roser Bona

Del 28-10-2022 al 03-11-2022

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

En un assumpte del teu interès pots sentir-te una mica confús i no saps per on tirar. No permetis que els altres decideixin per tu. Reps un comunicat oficial que esperaves.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Si hi ha un tema pendent d'aclarir amb la parella, t'estàs prenent el teu temps per poder explicar-te bé. El sector laboral ha finalitzat una etapa i en comença una altra.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

Amb Mercuri a la Casa VI, es donen resultats mèdics o cites pel metge. A la feina, l'ambient és més dialogant. Estàs una mica contingut verbalment i enfocat en l'economia.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

Amb Mercuri a Casa V, gaudeixes de xerrades amb amics o la parella. Augment dels desplaçaments. Si fas vida sedentària, pots començar per passejar una mica cada dia.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

Amb diversos planetes per la Casa IV, els assumptes familiars o domèstics prenen protagonisme. Una persona pot parlar-te de manera mig encriptada per fer-te una confessió.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

Mercuri a Escorpí t'inclina a estar concentrat en el que t'interessa i al fet que no et perdís en assumptes irrelevants. Bon moment per escriure. Estàs més receptiu a l'amor.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Despeses per una reparació domèstica. Si fa poc que estàs en parella, entres a una etapa en la qual definiu millor la relació. Possible entrada de diners llargament esperats.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Amb diversos planetes al teu signe i sents més enèrgic i ets el rei de la festa. Podries donar una segona oportunitat a una persona amb qui ja vas tenir una relació.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Hi ha coses viscudes que necessites comunicar per poder superar-les millor. Fa un temps que algú et mira amb bons ulls en secret, però ja té ganes de passa a l'acció.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Saturn ja ha deixat la retrogradació i si tenies assumptes paralizats, comencen a moure's. Pots sentir-te més actiu i comunicatiu i amb ganes de fer alguna escapada.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

Pots viure una forta atracció sexual i et costarà una mica ignorar el que sents. Algú que pertany al passat (un amor o una amistat) no vol oblidar-te i torna a la teva vida.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

Una persona de la família, està tallant les teves ales sense voler. Explica-li el que sents amb tacte. Tens plans pel futur, però primer hauràs d'enfrontar-te a algunes pors.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Sergi Soler Ordeig

'Modelo 77'

D'Alberto Rodríguez

Alberto Rodríguez és un director consagrat i reconegut. És, sens dubte, el director de capçalera de les superproduccions espanyoles del moment, i amb *Modelo 77* segueix la fórmula biopíic que va fer amb *El Hombre de las mil caras*, però amb un element de crítica social que es presenta com l'element central de la història.

El metratge és difícil de classificar en un gènere, ja que de fet es desplega en una amalgama de thriller, biopíic, drama... tot dins una presó (la famosa Model) i amb una ambientació perfecta, només posada en dubte pel fet que, sense comptar l'inconfusible edifici, el fet que la trama es desenvolupi a Barcelona és irrellevant—podria haver sigut a qualsevol altre punt d'Espanya.

La direcció d'Alberto Rodríguez és incisiva, total. És un mestre amb els tempos narratius i, llavors, amb la direcció de fotografia de l'Alex Catalán, aconsegueix unes imatges pictòriques, profundes i immersives. Fins i tot entre la ronya de la model són capaços de treure imatges bellíssimes i significatives. Malgrat la gran disposició d'aquesta pel·lícula per ser elogiada, l'au-

toritat de Rodríguez acaba caient en una espècie d'estandardització d'allò ben fet, del cine comercial que es posa, amb tècnica acurada i academicisme, al servei de qui pagui i que, d'alguna forma, podria ser filmada per qualsevol director amb tant de nivell com ell (tot i que n'hi ha pocs).

D'altra banda, l'evolució dels personatges és realment interessant, tot i que arquetípica en qualsevol pel·lícula amb intencions de reivindicació política: del pseudonihilisme passem a la fe profunda i, en els moments més difícils, els personatges hi creuen encara més. La rellevància i diferenciació d'aquest film en d'altres de la mateixa índole rau en el fet que la injustícia persisteix, i que els presos, sense gaires dramatismes, ho comprenen i hi posen una solució ràpida. Potser és aquest sentiment alliberador envers l'Estat, aquesta pulsó interior, en alguns casos salvatge, de sortir de l'estatu quo, el que ens acaba connectant amb tota la història; ja que si tota una lluita política ha d'acabar pel pedregar, almenys sempre tindrem l'oportunitat de sortir o escapar-nos com a individus. Una epifania tan romàntica com consoladora.

OFERTA CULTURAL

M. Erra / T. Terradas

Doble concert a la Nau B1 amb Marialluïsa i Maria Jaume

Marialluïsa i Maria Jaume. Sala Nau B1 de Granollers. Dissabte, 29 d'octubre, 22h.

Els Marialluïsa presenten aquest dissabte a la Nau B1 el seu nou disc *La vida és curta però ampla*, un deliciós pop sensual que fa enlairar el públic amb els cinc sentits. De l'altra, la mallorquina Maria Jaume, un dels talents emergents clau en l'escena musical recent, presentarà el seu segon disc *Voltes i voltes*.

Molière, a L'Atlàntida de Vic

El avaro de Molière, amb Atalaya Teatre. Sala Ramon Montanyà, L'Atlàntida, Vic. Dissabte, 129 d'octubre, 20.00h. Enguany es commemora el quart centenari del naixement de Molière, un dels grans dramaturgs de la literatura universal. La companyia Aatlaya Teatre, a punt de celebrar 40 anys de trajectòria, en revisa una de les grans obres del seu repertori, *El avaro*. L'espectacle està dirigit i adaptat per Ricardo Iniesta, amb direcció musical de Luis Navarro.

CINECLUB

CINECLUB XIC
6 de novembre de 2022
17h
Espai ETC

'Supercuc i altres històries d'amistat'

Regne Unit, 2021. Dir.: Jac Hamman i Sarah Scrimgeour. És una mosca? És un avió? No, és en Supercuc, l'heroi que se la sap llarga! Animals del bosc, no tingueu por. En Supercuc, amb habilitats sorprenents, ajudarà aranyes i gripaus a sortir de les situacions més compromeses. Però, ep, i si algú (per exemple, un malvat llangardaix) captura en Supercuc, qui l'ajudarà? Aquesta encisadora pel·lícula, dels autors d'*El Grúfal* i *El Drac Zog*, es presenta en una sessió molt bèstia acompanyada de quatre curtmetratges sobre l'amistat, el bon rotllo i les pessigolles que fan riure sense parar: "Papa bateria", "Bemoll", "L'extraordinària història de la Bruna" i "Mishou".

AC GRANOLLERS
1 de novembre de 2022
19h · Cinema Edison

'El séptimo sello'

Suècia, 1957. Dir.: Ingmar Bergman. Drama. VO suec. Suècia, a mitjan del segle XIV. La Pesta Negra assola Europa. Després de deu anys d'inútils combats en les Croades, el cavaller suec Antonius Blovk i el seu lleial escuder tornen de Terra Santa. Blovk és un home turmentat i ple de dubtes. En el camí es troba amb la Mort que el reclama. Llavors ell li proposa jugar una partida d'escacs, amb l'esperança d'obtenir d'Ella respostes a les grans qüestions de la vida: la mort i l'existència de Déu.

Pel·lícula considerada un clàssic del cinema universal, va guanyar el Premi Especial del Jurat al Festival de Cannes el 1957.

CINEMES

AMSTERDAM

EUA 2022. Dir. David O. Russell. Amb Christian Bale, Margot Robbie i John David Washington. Drama. A la dècada dels anys 30, tres amics molt pròxims tenen un pacte per protegir-se sempre, costi el que costi. No obstant això, els dos soldats i la infermera es veuen involucrats en un cas d'assassinat del qual són els tres principals sospitosos. Aquest fet no posarà en perill la seva amistat, i tots junts intentaran demostrar que ells no són els culpables. Però no ho faran sols, els acompanyaran diversos aliats durant la seva missió. I mentre estan prop de salvar-se de la presó, descobriran un dels majors secrets de la història dels Estats Units.

BLACK ADAM

EUA 2022. Dir. Jaume Collet-Serra. Amb Dwayne Johnson i Sarah Shahi. Acció. Gairebé 5.000 anys després d'haver estat dotat dels poders omnipotents dels antics déus –i empresonat amb la mateixa rapidesa–, Black Adam és alliberat de la seva tomba terrenal, preparat per deslligar la seva forma única de justícia al món modern.

BROS. MÁS QUE AMIGOS

EUA 2022. Dir. Nicholas Stoller. Amb Billy Eichner i Luke Macfarlane. Comèdia romàntica. Una parella sentimental de dos homes que tracten de superar els seus traumes passats. A mesura que els sentiments augmentin, el compromís serà major i això és una cosa amb la qual hauran de bregar si volen mantenir la seva relació amorosa.

EL CUARTO PASAJERO

Espanya 2022. Dir. Álex de la Iglesia. Amb Alberto San Juan, Blanca Suárez, Ernesto Alterio i Rubén Cortada. Comèdia. Julián, un divorciat de 50 anys amb problemes econòmics, recorre a una aplicació per compartir el seu cotxe amb desconeguts i, especialment, amb algú que ja no ho és tant: Lorena, una jove que viatja sovint a Madrid. Des de fa mesos té un seient fix al seu cotxe i últimament també al seu cor. Julián vol

aprofitar el viatge per a sincerar-se amb ella, però un error a l'hora de triar la resta dels ocupants inclou a un inquietant passatger, que provocarà un radical canvi en el rumb dels esdeveniments.

HOPPER, EL POLLOLIBRE

Bèlgica 2021. Dir. Ben Stassen i Benjamin Mousquet. Animació. La història de Hopper, el fill adoptiu del Rei Pere, un famós aventurer que va néixer meitat pollastre i meitat llebre. Ansiós per ser acceptat malgrat les seves diferències, Hopper s'embarca en una emocionant aventura juntament amb el seu fidel servent Abe, una tortuga sarcàstica, i Meg, una mofeta intrèpida experta en arts marcials, a la recerca de la cobejada relíquia coneguda com el Hàmster de la Foscor. Tots tres s'enfronten a tot un repte en haver d'arribar abans que Lapin, un malvat la recent fugida de la presó del qual amenaça la pau del regne.

LILO: MI AMIGO EL COCODRILLO

EUA 2022. Dir. Josh Gordon i Will Speck. Amb Javier

Bardem, Constance Wu i Winslow Fegley. Fantàstic. Quan la família Primm se'n va a viure a Nova York, el seu fill adolescent Josh lluita per adaptar-se a la nova escola i nous amics. Tot això canvia quan descobreix Lilo, un cocodril cantant a qui li agrada banyar-se, el caviar i la bona música vivint a l'àtic de la seva nova casa. Tots dos es converteixen en grans amics, però quan l'existència de Lilo es veu amenaçada pel seu malvat veí Mr. Grumps, els Primm hauran d'aliar-se amb el carismàtic amo de Lilo, Hector P. Valenti, per mostrar al món que la família pot sorgir dels llocs més inesperats i que no hi ha res dolent en un gran cocodril cantant amb una personalitat encara més gran.

MIRA COMO CORREN

EUA 2022. Dir. Tom George. Amb Saoirse Ronan, Sam Rockwell i Adrien Brody. Thriller. Un desesperat productor de cinema de Hollywood es proposa convertir en pel·lícula una popular obra de teatre. Quan membres de la producció són assassinats, el cansat inspector Stoppard i l'agent Stalker es trobaran enmig d'una intrigant novel·la policíaca.

SHIN CHAN Y EL MISTERIO DE LA ACADEMIA TENKASU

Japó 2021. Dir. Wataru

Takahashi. Animació. Shinnosuke i els seus amics passen una setmana com a part de la "força de defensa" de l'acadèmia privada Tenkatoitsu Kasukabe "Tenkasu", escola d'elit que és administrada per una potentíssima intel·ligència artificial. Quan Kazama és atacat i es redueix la seva intel·ligència per una estranya mossegada, Shin-Chan i els seus amics s'uneixen a un antic estudiant de l'elitista col·legi, Chishio Atsuki, per formar un grup de detectius i investigar el misteriós atac.

UN AÑO, UNA NOCHE

Espanya 2022. Dir. Isaki Lacuesta. Amb Nahuel Pérez Biscayart, Noémie Merlant i Quim Gutiérrez. Drama. Ramón i Céline són una jove parella que es troba al local Bataclan de París la nit del 13 de novembre de 2015. Durant l'assalt terrorista, tots dos aconsegueixen, cadascun pel seu cantó, entrar al camerino dels músics i refugiar-se allà. En sortir ja no són els mateixos. I no saben si podran tornar a ser-ho... Adaptació cinematogràfica basada en el llibre *Pau, amor i Death metal*, obra de Ramón González, supervivent de l'atemptat terrorista a la sala de concerts Bataclan de París.

CARTELLERA

CAMPRODON		Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dimarts		
Casal Camprodoní	Tadeo Jones 3: la tabla esmeralda	18.00	-	18.00	-		
	Viaje al paraíso	22.00	18.00 i 22.00	22.00	18.00 i 22.00		
MANLLEU		Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dimarts		
Casal de Gràcia	Toscana	-	19.00 (Cicle Gaudí)	-	-		
RIBES DE FRESER		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns		
Catalaunya	Fuego	-	19.00	-	-		
	Bullet train	-	-	18.00	-		
RIPOLL		Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dimarts		
Comtal	Black Adam	18.00	19.30	19.00	17.00		
	En los márgenes	20.30	-	-	19.30		
	Tadeo Jones 3 (cat.)	-	17.00	-	-		
TORELLÓ		Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dijous		
El Casal	La mujer que escapó	-	-	-	21.00		
VIC		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dimarts	Dc. i dj.
Sucre	Bros. Más que amigos	17.55, 20.20 i 22.40	17.55, 20.20 i 22.40	17.55, 20.20 i 22.40	17.00, 19.40 i 21.45	19.30, 19.35 i 21.30	17.35, 19.40 i 21.45
	Amsterdam	17.45, 20.15 i 22.05	15.45, 17.35, 20.05 i 22.05	11.35, 15.45, 17.45, 20.15 i 22.05	17.00, 19.30 i 21.15	16.45, 19.00 i 20.40	18.00, 19.30 i 21.45
	El cuarto pasajero	18.00, 20.00 i 22.45	15.50, 17.50, 20.00	16.00, 18.00, 20.00	18.00 i 20.00	15.35, 17.40, 19.40	17.30, 19.35 i 22.00

			i 23.00	i 22.45	i 21.45	
Hopper, el pollollobre	17.45 i 19.40	11.40, 13.55, 15.40, 18.00, 20.00 i 22.45	11.30, 13.55, 15.35, 18.00, 20.20 i 22.00	17.55 i 19.40	11.40, 13.40, 15.25	17.55 i 19.45
Black Adam	18.00, 20.20 i 22.00	11.30, 15.35, 17.30, 18.00, 20.20 i 22.40	11.30, 15.35, 17.30, 18.00, 20.20 i 22.00	17.00, 19.25 i 22.00	11.30, 16.30, 19.00	18.15, 19.15 i 21.40
Lilo: mi amigo el cocodrilo (cat.)	-	15.30	11.40 i 15.40	-	17.00	-
Lilo: mi amigo el cocodrilo	18.15	14.00 i 18.15	11.45, 14.00 i 18.15	17.40	18.15	17.40
Mira como corren	17.35 i 22.20	-	17.35 i 22.20	17.10 i 22.00	17.15 i 22.00	17.35
Shin-Chan y el misterio (...)	17.50	15.55	11.55 i 15.50	17.00	17.35	-
La piel del tambor	19.50 i 21.30	19.50 i 21.30	21.30	19.05 i 21.30	21.30	21.45
Los renglones torcidos de Dios	19.30	22.00	19.30	19.10	19.10	20.45
Halloween: el final	22.20	22.20	19.55 i 22.20	21.35	16.05 i 21.45	22.00
Smile	20.05 i 22.35	20.05 i 22.35	20.05 i 22.35	19.15 i 21.50	21.45	19.45 i 21.50
Tadeo Jones 3: la tabla esmeralda	-	15.45	11.40 i 15.45	-	13.50 i 15.50	-
Coldplay music	-	16.30 i 20.00	-	-	-	-
Minions: el origen de Gru	-	-	11.50 i 15.50	-	15.50	-

CARDEDEU		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dimarts	Dijous
Esbarjo	Cardoterror XVII	19.00	10.30-22.00	12.00-22.00	16.00-22.00	12.00-19.00	-
	El vasco	-	-	-	-	-	20.00

LA GARRIGA		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dimarts
Alhambra	Lilo: mi amigo el cocodrilo	19.45	17.00	17.00	17.30	16.00
	Los renglones torcidos de Dios	21.45	19.00	19.00	-	18.00
	Black Adam	17.30	21.45	21.45	19.30	20.45
	Pesadilla en Elm Street	-	-	-	22.00	-

GRANOLLERS		Divendres	Dissabte	Diumenge	Dilluns	Dimarts
Edison	La isla de Bergman	19.00 (VOSE)	18.00 i 20.30 (VOSE)	19.00 (VOSE)	19.00 (VOSE)	-
	El séptimo sello	-	-	-	-	19.00 (VOSE)

GRANOLLERS		De divendres a dimecres	Dijous
Ocine	Shin Chan y el misterio (...)	16.30	-
	Black Adam	18.30 i 21.00 / 17.15 i 19.45	17.15 i 19.45
	Tadeo Jones 3: la tabla esmeralda	16.00 / 18.30	16.00 / 18.30
	Black Adam (Atmos) (ds. no)	17.45, 20.15 i 22.45	17.45, 20.15 i 22.45
	Coldplay music of (...) (ds.)	16.30 i 20.00	-
	Minions: el origen de Gru (Atmos)	16.00	16.00
	Amsterdam (Atmos)	17.45, 20.15 i 22.45	17.45, 20.15 i 22.45
	Bros. Más que amigos	16.00, 20.20 i 22.30	16.10 i 20.30
	Lilo: mi amigo el cocodrilo	18.10 / 19.30 / 16.15	19.30 / 16.15
	Hopper, el pollollobre (cat.)	16.00	16.00
	Hopper, el pollollobre	17.45	17.45
	Modelo 77	21.45	21.45
	Parque salvaje	16.10	-
	Halloween: el final	18.20, 20.30 i 22.45	18.20 i 22.40
	El cuarto pasajero	16.30, 18.30, 20.30 i 22.30	16.30, 18.30, 20.30 i 22.30
	Smile	16.00, 18.15, 20.30 i 22.45	16.00, 18.15, 20.30 i 22.45
	Black Adam (ICE)	16.00, 19.00 i 22.00	16.00, 19.00 i 22.00
	Un año, una noche	22.15	22.15
	DC Liga de supermascotas	17.00	17.00
	Los renglones torcidos de Dios	19.00 i 22.00	19.00 i 22.00
	Mira como corren	16.30 (ds. no) i 18.30	16.30 i 18.30
	Ainbo	16.00 (ds.) (Cicle Cinc)	-
	Cerdita	20.30	20.30
	Fall	22.30	22.30
	Viaje al paraíso	20.15	20.15
	Bullet train	22.30	22.30
	One Piece (VOSE)	-	17.00, 19.15 i 21.30
	One Piece (cat.)	-	16.00, 18.10, 20.20 i 22.30

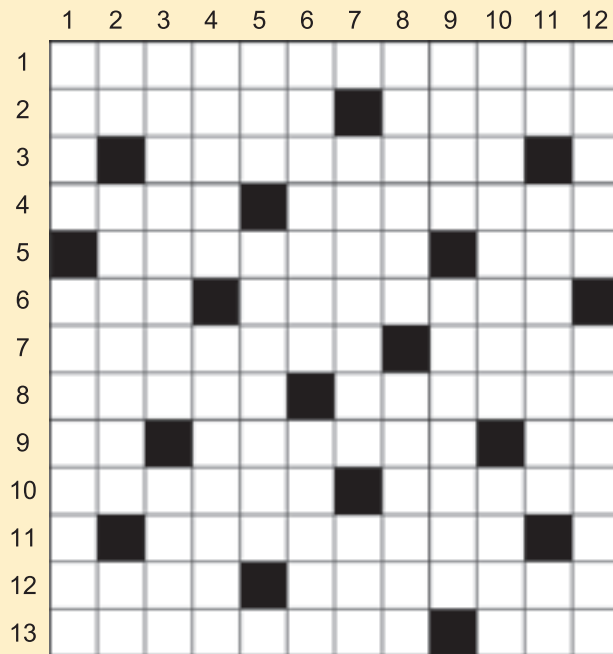
SANT CELONI		Divendres	Dissabte	Diumenge i dimarts	Dilluns i dimecres
Ocine	Hopper, el pollollobre	17.45	17.45 i 19.30	17.45 i 19.30	17.45 i 19.30
	Dersu Uzala (V.O.)	19.30	-	-	-
	Smile	22.45	22.30	22.30	22.30
	El cuarto pasajero	18.30, 20.30 i 22.30	16.00, 18.30, 20.30 i 22.30	16.00, 18.30, 20.30 i 22.30	18.30, 20.30 i 22.30
	Black Adam	17.45, 20.15 i 22.45	16.00, 17.45, 20.15 i 22.45	16.00, 17.45, 20.15 i 22.45	17.45, 20.15 i 22.45
	Lilo: mi amigo el cocodrilo	18.00 i 20.10	18.10	16.00, 18.10 i 20.20	20.20
	Los renglones torcidos de Dios	22.15	21.15	21.15	21.15
	Shin Chan y el misterio (...)	18.00	18.00	18.00	18.00
	Halloween: el final	20.00 i 22.10	20.20	20.00 i 22.10	20.00 i 22.10
	Hopper, el pollollobre (cat.)	-	16.00	16.00	-
	Tadeo Jones 3: la tabla esmeralda	-	16.00	16.00	18.10
	Ainbo (cat.) (Cicle Cinc)	-	16.15	-	-
	Coldplay music (...)	-	20.00	-	-

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. Vistós i aparatós com el programa de festes que ens té per espectadors / 2. Jersei en part irrespirable. Element sempre present a Viridiana / 3. Encara va primera. Subratllat després de fer el segon gol. Cap de vosaltres / 4. Eina del camp. Plantofada, per porc / 5. Pobra bestiola, el veí diu que l'encoratgis. La part líquida del pernil / 6. Orlen quan no vocalitzen. Presa de mesures pel tràfic gratuït de criatures / 7. Tristoi i planyívol dins els límits de la lírica. Antic grec mig per accident / 8. Deixin el raïm fet una truita. Posta de sol al boulevard californià / 9. Fronteres d'Oklahoma. Sempre s'alça exclamant-se, aquesta dona. Camisa que no fa via / 10. Mostri orgullós el conyac d'importació. Posats a raspallar, raspallar el senyor / 11. Quinto de litre. Alterats tan alterats que resulten còmics. P amb crosseja / 12. Ahir, cap al tard, quan la Tina es feia enrere. Primers quilòmetres del cotxe per la pel·lícula / 13. Seguidora del serial de la vida real. Sol anar seguit del contrari.

VERTICALS: 1. És força fresca, per això fa pecar. Reocupat, colonitzat / 2. Mal ús. Reduir els efectes de les cures. Anuncia la Margalida / 3. Que no caduquen mai. Ens avisa que el sender fa pujada / 4. No hi ha qui l'atrapi. Esteta de gimnàs?: no, soldat grec amb armes lleugeres / 5. A les portes del cementiri. Tot de criatures que no han vingut al món. Neva en absència de la Braun / 6. Si hagués estat ben gratada no se l'haurien empassada. En aquesta sal d'explosiu n'hi ha prop d'un litre / 7. Mana en l'organigrama. Deixar marxar l'aigua cap

dalt. Terror lluny del riu / 8. Amb un ull en tenia prou per seguir el cicle operístic. I aquesta era la mirada que feia / 9. Sal més enllà d'Urà. Més criatures, però aquestes en versió tanguera / 10. Es refereixen a la lletania de les pedres del Titanic. Cap de navegació capaç de causar ostàlgia / 11. Al mig de cada. Museu fidel a la circumscripció. Del gen a la gana / 12. Com a adversari, terrible: tenia un do que el feia brasiler. Un del Maestrat pujant a veure si el mont fa el monjo.

SUDOKUS

Ompli la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: molt fàcil

				3	7		9	
9				2	1	3		
	1		9		8			
1	6	2			4	8	7	
5		7	8	2		6		3
		9	7	4	6	2		1
7	5		6			9		4
	8	1	3	9		5	7	6
6	9		2		7		1	

Dificultat: difícil

	9			2				
	2	3	7	9		4		
7		8		3	6		9	
8			3		9			
				2				
		5	1			7	6	
					8	6	5	
	8	7	5				2	
		2			3		4	

QUADRE NUMÈRIC

	-		-	2	2
+		+		+	
	+		-		7
+		+		+	
1	+		-		4
18		15		12	

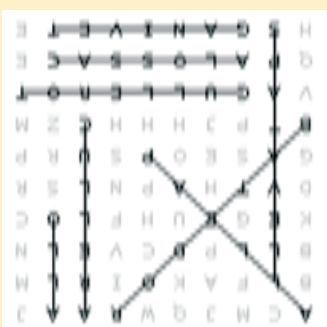
SOPA DE LLETRES

A	C	M	J	Q	W	R	A	A	J
B	L	F	A	K	O	I	R	L	M
B	L	L	P	D	C	V	E	L	N
K	E	G	E	U	H	F	L	O	C
D	V	T	H	A	P	N	L	S	R
G	A	S	E	O	P	S	U	R	P
B	T	P	J	H	H	H	C	Z	M
V	A	C	U	L	L	E	R	O	T
Q	P	A	L	O	S	S	A	C	E
H	S	G	A	N	I	V	E	T	E

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Batedor
- Cassola
- Cullera
- Cullerot
- Espàtula
- Forquilla
- Ganivet
- Llevataps
- Olla
- Paella

SOLUCIONS

		18		15		12	
		1	+	6	-	3	4
		9	+	5	-	7	7
		+	+	+	+	+	
		8	-	4	-	2	2

6	9	4	8	1	2	3	7	5
5	6	2	9	7	3	8	4	1
4	8	7	5	6	1	9	2	3
3	1	9	2	4	8	6	5	7
2	3	5	1	8	4	7	6	9
9	4	1	6	2	7	5	3	8
8	7	6	3	5	9	2	1	4
7	5	8	4	3	6	1	9	2
1	2	3	7	9	5	4	8	6

Dificultat: difícil

4	2	5	1	8	3	7	6	9
6	9	4	2	5	7	3	1	8
2	8	1	3	9	4	5	7	6
7	5	3	6	1	8	9	2	4
8	3	9	7	4	6	2	5	1
5	4	7	8	2	1	6	9	3
1	6	2	5	3	9	4	8	7
3	1	6	9	7	5	8	4	2
9	7	8	4	6	2	1	3	5

Dificultat: molt fàcil

1	E	S	P	E	C	T	A	C	U	L	A	R
2	S	U	E	T	E	R	I	R	I	D	I	
3	C	R	E	M	A	R	C	A	T	A	D	A
4	A	P	E	R	G	A	L	T	A	D	A	
5	A	N	I	M	A	L	O	N	I	L		
6	R	L	N	A	D	O	P	C	I	O		
7	E	L	E	G	I	A	C					
8	P	I	S	I	N	A	S	U	N	S	E	T
9	O	A	N	I	L	O	S	A				
10	B	R	A	N	D	I	L	L	O	A	R	
11	L	T	E	A	T	R	A	L	S			
12	A	N	I	T	R	O	D	A	T	G	E	
13	T	A	F	A	N	E	R	A				